

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

24.3.2020

Neuvotteleva virkamies
Tiina Snellman

Eduskunnan hallintovaliokunta

Aihe: Hallintovaliokunta tiistai 24.03.2020 klo 12:15 / O 29/2020 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: O 29/2020 vp Valtion henkilöstön suojaaminen ja suojautuminen työtehtävissään koronavirusepidemian aikana

Teema: SM:n selvitys siitä, miten sisäisen turvallisuuden henkilöstöä suojataan ja henkilöstö suojautuu työtehtävissään koronavirusepidemian aikana

Sisäministeriön maahanmuutto-osasto

Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta vastata valiokunnan selvityspyyntöön. Koronavirusepidemian aikana on sisäministeriössä noudatettu valtioneuvoston 16.3. antamia henkilöstölle suunnattuja ohjeita. Linjaukset ovat voimassa 13.4.2020 saakka. Linjausten myötä pyritään koronavirustartuntojen leviämistä hidastamaan ja riskiryhmiä suojelemaan. Linjauksissa todetaan mm., että julkisen sektorin työnantajat määräävät ne julkisen sektorin työntekijät etätööhön, joiden työtehtävät sen mahdollistavat. Toimintakyvyn varmistamiseksi on sisäministeriön henkilöstöä ohjeistettu työskentelemään tämän mukaisesti pääsääntöisesti etätöyssä, mitä on myös maahanmuutto-osastolla noudatettu. Lisäksi sisäministeriön henkilöstöä velvoittaa tilanteessa muiden kansalaisten tapaan luonnollisesti myös yleiset liikkumisen ja lähikontaktien välttämistä koskevat suositukset.

Toistaiseksi normaalista poikkeavia sairauspoissaoloja ei maahanmuuton sektorilla ole ollut, ja johdon ja työntekijöiden toimintakyky on säilynyt normaalina. Tilanteen kehittymistä seurataan sisäministeriön hallinnonalalla viikoittain. Maahanmuutto-osaston johtamis- ja sijaisuusjärjestelyillä pyritään turvaamaan päivittäinen johtaminen ja esittelijäresurssit, mutta varautumisjärjestelyitä edelleen pahenevaan ja laajenevaan epidemiaan on tarkennettava. Maahanmuutto-osaston on kaikissa tilanteissa sisäisin järjestelyin varmistettava erityisesti Maahanmuuttoviraston ydintehtävien turvaaminen riittävällä resurssoinnilla, lainsäädäntöhankkeiden edistäminen, eduskunnan ja valtioneuvoston sekä EU-instituutioiden toimeksiantoihin vastaaminen sekä välttämättömän tiedon tuottaminen poliittiselle ja virkamiesjohdolle erityisesti päätöksenteon tueksi.

Maahanmuuttovirasto

Maahanmuuttoviraston noin 900 htv:n henkilöstöstä kolme neljäsosaa voi työskennellä etätöissä tai eivät työskentele asiakkaiden kanssa tällä hetkellä. Henkilöstö on määrätty mahdollisimman laajasti etätööhön, mutta kaikissa tehtävissä se ei ole mahdollista. Etätöiden aikarajoja on laajennettu ja etätööhöön tietoverkossa läsnäoloon liittyviä sääntöjä on joustavoitettu.

24.3.2020

Viraston toimistotiloissa paikan päällä työskentelevien osalta käsihygienian merkitystä on korostettu. Siivousohjeistusta on päivitetty ja yhteiskäytössä olevien näppäimistöjen, hiirien yms. työvälineiden desinfiointiin tarkoitettujen liinojen saatavuudesta on pyritty huolehtimaan.

Turvapaikkayksikön puhuttelutoiminta ja muu asiakaskontaktia avotiloissa vaativa toiminta on keskeytetty. Päätöstä tarkastellaan 2 viikon päästä uudelleen. Turvapaikkayksikkö suuntaa vapautuvia resursseja jo puhuteltujen turvapaikanhakijoiden päätöksentekojonon purkamiseen.

Lupa- ja kansalaisuusyksikön suullisten kuulemisten osalta on viraston johdon päätöksellä linjattu, että suullisia kuulemisia ei kokonaan keskeytetä. Prioriteettijärjestyksessä tehdään vain kiireellisimmät kuulemiset ja vain sellaiset, joissa on kuultavana yksi henkilö, kuulemiseen ei tarvita tulkkia ja kuulemiskielenä voidaan käyttää englantia. Suojautumistoimet ovat samat kuin palvelupisteissä asiakkaita ajanvarauksella kohdattaessa. Helsingin Pasilan toimipisteessä kuuleminen voidaan tehdä ainoastaan turvahuoneessa, muut kuulemiset on peruttu: Pasilassa on peruutettu 10 kpl kuulemisia kuulemistiloihin liittyvien puutteiden vuoksi. Uusia suullisia kuulemisia pyritään mahdollisuuksien mukaan rajoittamaan minimiin, ja hakijoita pyritään kuulemaan kirjallisesti aina kun mahdollista, kuten laki muutenkin edellyttää.

Sisäministeriön ohjauksen mukaisesti asiakaspalvelupisteet pidetään avoinna lupa- ja kansalaisuushakemusten vastaanottoa varten:

- Asiakkaita ohjeistetaan viraston nettisivuilla ja ohjeistusta päivitetään jatkuvasti
- Asiakkaita pyritään ohjaamaan sähköiseen hakemiseen, sähköpostitse hakemiseen sekä paperiasiakirjojen postittamiseen
- Niitä asiakkaita, joilla on mahdollisuus vahvaan tunnistautumiseen (erityisesti jatkolupaa hakevat, joilla on verkkopankkitunnukset ja biometrisinä tunnisteina sormenjäljet alle 5 vuoden takaa), kehoitetaan käyttämään tätä mahdollisuutta, jolloin heidän ei tarvitse tunnistautua henkilökohtaisesti palvelupisteissä
- Asioinnissa otetaan vastaan vain ajanvarauksen tehneitä asiakkaita
- Ohjeistuksen mukaan yli 70-vuotiaita ei oteta vastaan. Asiakaspalvelupisteissä ei kuitenkaan ole riittäviä resursseja etsimään yli 70 -vuotiaita ajanvarausjärjestelmästä.
- Ohjeistuksen mukaan alle kahden viikon sisällä maahansaapuneita ei oteta vastaan asiointipisteissä. Tässä haasteena on se, että vartijoilla ei ole oikeutta tarkistaa ajanvarauksella tulevien matkustushistoriaa, joten asia selviää vasta asiointipisteessä matkustusasiakirjan tarkastuksessa.
- Henkilöstön suojausta on parannettu asiakaspalvelupisteiden turvallisuusjärjestelyin.
- Asiakaspalvelupisteessä asiakkaan ja henkilökunnan erottaa turvalasi.
- Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen määrittelemiin riskiryhmiin kuuluville on osoitettu etätöitä tai muuta kuin asiakaspalvelutyötä (asiakaspalvelupisteissä tehdään myös takatyönä hakemusten käsittelyä).
- Palvelupisteisiin on toimitettu kumihansikkaita, puuvillahansikkaita ja käsidesipulloja. Hanskoja käytetään asiakkaan asiakirjoja ja rahoja käsitellessä.
- Käsidesiä on virkailijan puolella, käsidesin saatavuus asiakkaan puolella vaihtelee.
- Ylläluetellut tarvikkeet alkavat olla lopussa useista pisteistä. Migrin hankinnoista vastaava taho selvittää saatavuutta. Mm. virusidisella teholla testattua (EN14476) käsidesiä ei ole saatavilla. Useampi toimija ilmoittaa pitkistä toimitusajoista ja siitä, että ensisijainen tavoite on, että terveydenhuollolle löytyy käsidesiä.
- Migri pyrkii määrittelemään, mikä on asiakaspalveluhenkilöstön sairastumisten kannalta kriittinen taso, jonka jälkeen palvelupisteitä on pakko sulkea. Palvelupisteitä on erikokoisia ja ne siis poikkeavat toisistaan mahdollisten varahenkilöjärjestelyjen osalta.
- Laitteiden puhdistamiseen on varattu desinfiointivälineitä.
- Virkailijat puhdistavat näppäimistöjä ja muita laitteita ohjeistuksen mukaan.

24.3.2020

- Siivouksista vastaavien palveluntuottajien kanssa on sovittu, että siivouksen painopiste on kontaktipintojen puhdistamisessa. Samoin neuvotellaan päivittäisten käyntien lisäämisestä.

Vastaanottokeskuksissa ja säilöönottoyksiköissä henkilöstön suojaaminen perustuu moniin samanaikaisiin toimintatapoihin:

- Vastaanottokeskuksissa ja säilöönottoyksiköissä työskentelee terveyden- ja sairaanhoitajan koulutuksen omaavia henkilöitä terveyden- tai sairaanhoitajan tehtäväkuvalla. He järjestävät terveystarkastuksia, pitävät sairausvastaanottoa, antavat neuvontaa ja edistävät koko yksikön terveydenhuollollista toimintaa korona-asiassa.
- Erityisesti vastaanottokeskuspuolella on jo pitkään varauduttu erilaisiin tarttuviin tauteihin ja käytössä on esimerkiksi systemaattinen alkuterveystarkastus järjestelmään tuleville uusille hakijoille
- Alkuterveystarkastus sisältää tarttuvien tautien seulontaa. Myös perusprosessit yksiköiden ulkopuolisiin terveyspalveluihin ohjautumisessa ovat olemassa.
- Virasto on välittänyt yksiköihin tiedoksi yleisiä työskentelyä koskevia ohjeita. Ohjeet on välitetty henkilökunnalle.
- Migrin vastaanottoyksikkö on välittänyt yksiköihin tilannekuvaa ja THL:n ohjeistuksia koronan osalta. Tilannekuvaa ja THL:n ohjeistuksia on välitetty henkilökunnalle.
- Vastaanottoyksikkö on antanut yksiköille yleisiä toimintaohjeita koronan osalta (esim. korona-toimintasuunnitelman laatiminen, ei välttämättömien toimintojen lopettaminen, asiakassiirrot, yleisten tilojen käyttö ja kokoontumiset, riskiryhmät). Ohjeet on välitetty henkilökunnalle. Ohjeistusta täsmennetään ja päivitetään jatkuvasti.
- Vastaanottoyksikkö on antanut yksiköille ohjeistusta karanteeni- ja eristysjärjestelyistä ja toiminnasta uusien järjestelmään tulevien asiakkaiden kanssa. Karanteeni- ja eristysjärjestelyitä käsitellään myös korona-toimintasuunnitelmissa. Alkuterveystarkastusta on muokattu paremmin tilanteeseen sopivaksi.
- Yksiköt ovat ohjeistaneet henkilökuntaansa käytännön toimista ja periaatteista (esim. sairaana ei tulla töihin, kokousjärjestelyt, välimatkan pitäminen muihin). Ohjeita on myös levitetty henkilökunnan tiloihin. Henkilökunnalla on saatavilla tarpeeksi käsiäsiä.
- Yksiköt ovat tehneet asiakastiedotusta ja - ohjausta. Asiakasohjeita on levitetty asiakkaiden tiloihin (käsihygieniä, yskimishygieniä, välimatkan pitäminen muihin, yleisten tilojen käyttö, asioiminen keskuksessa). Asiakkaiden on mahdollista pestä ja desinfioida käsiään säännöllisesti. Vastaanottoyksikkö on laatinut asiakastiedotteen kieliversioina poikkeusoloista sekä keskuksen toiminnasta ja asiakkailta odotettavista asioista poikkeusolojen aikana. Asiakastiedotetta on keskuksissa jaettu asiakkaille. Myös THL:n ns. asiakasohjeita on välitetty yksiköihin asiakkaille jaettavaksi.
- Yksiköt ovat hankkineet käyttöönsä suojavarusteita. Saatavuudessa on haasteita. Suojavarusteita pyritään saamaan lisää. Niiden käytöstä on annettu työnjohdollisia ohjeita.
- Yksiköt ovat sopineet paikallisesti ulkopuolisten toimijoiden (poliisi, terveydenhuollon palveluntuottajat, terveysviranomaiset) kanssa toimintamalleista
- Migrin vastaanottoyksikön sisälle on perustettu 2 x viikossa kokoontuva koronaryhmä (kaikki tulosalueet, myös yksiköt), jossa seurataan asian edistymistä, välitetään tietoa ja tehdään päätöksiä tarvittavista toimista
- Vastaanottokeskusten ja säilöjen henkilöstöreserviä kasvatetaan parhaillaan, jotta voidaan turvata toiminta myös sairastuneiden määrän kasvaessa. Henkilöstöreservin kasvattaminen on hankalaa vaadittavista turvallisuusselvityksistä johtuen.

24.3.2020

Jakelu

HaV@eduskunta.fi

Tiedoksi

oikeus@intermin.fi

Sisäministeri Ohisalo

Valtiosihteeri Parviainen

Kansliapäällikkö Pimiä

Ylijohtaja Vuorio

Erityisavustajat Laaksonen ja Pyykkönen

Johdon sihteerit Söderman, Landström, Kautto